

میلعلو وه

تیهام تالسا هاگدید ی سرربو دقن

قتشم ی انعم رد ی قیقحتو

تالسا ی فررغ، مدعلو و دوجولا ی فی لولأا قدیرفلا، تماعلو روما ی فلولوا دصقملا - هموظنم حرشد
متشده هسلج - دوجولا

داتسا

ی نارھط ی نیسدن سحدمحم دید جاد الله تعیاً
هرد الله سّدق

مِحْرَلَا نَمِحْرَلَا اللهُ مَسْب
 لَيْلُءِ اَنْفَلَاذَنْ مَلَيْدُ *** لَيْصَا اَنْدَنْعَ دَوْجُوْلَا نَا
 1 قِيْنِ وَكَلَا يِ وَحَذَنْ يْدِ قَرْفَلَا وَ *** فِرْسَلِ كُ عِنْتُمْ اَنْدَلَا

تالاصا ود ره هب نيلناق ملاك لاکشا

رد ار ود ره دوجو و تيهام تالاصا هب نيلناق ملاك ي اهدساف ي لات رستخم روطه ي جاد مو حرم
 تسا نيا نآ رگيد همزلا و ، دشاب نيا بتمه عي شود ي نيشد ره هك تسا نيا شامزلا كي ؛ دندرک نايب اجنيا
 ميدرک نايب لبقه سلج ار اهنيا هك ديا ي مزلا لوا رداص رد ي قيقد بيكرت هك
 ي هك رتل زانده لحرم ره هب طسبنم دوجو نآ ي نعي ؛ تسا رتشيبد ديقه ، طسبنم دوجو لوزنه همزلا
 ديقه بجوم هك تسا لولعم رد فعض نامه رگيد ترابع هب و . دريگي م دوخ هب ي رگيد ديقه كي دسر
 عبط ملاء هب دسرب ات تسا رگيد لولعم ي ارب تلء مه لولعم نآ روطن بيمه . دوشي م لولعم نامه رد
 نآ و . تسا همدش صخشم لوداتم بسحب هك هچنآ زار يغ تسا ي رگيد موهفم كي تيلء موهفم و انبم
 ديا ي تيلء تحبم رد نآ زا تحب الله عاش

و . تسه ي ياهدساف ي ليخنآ رد مپوشب تيهاملا تالاصا هب لناق ام رگا هك ميدرک ضرع لبقه سلج
 اب دنناوتي من تيهاملا تالاصا هب نيلناق . ديا ي مرد فالخم مه تيلء ه دءاق و نوناق نيمه اب اهنآ فرحلاصا
 2 دنكي م هضراعم اهنآ اب هءاق نيا هكلب ، دننك هضراعم هءاق نيا

تياهاملا تالاصا هاگيد زان شاذ تالاکشا

لوا رداص رد ي قيقد بکرت

معيب ، دندرک نايب لوا رداص رد ي قيقد بکرت رد نانشيا هك ي بلاطم هك ميدرک ضرع لبقه سلج
 مه تيهاملا تالاصا هب لناق هچرگا ي نعي ؛ دراد دوجو ملنسم نيا مه تيهاملا تالاصا هب نيلناق ملاك نيمه رد
 هب لناق مرخلا اب ، مپوشن مه رگيدمه اب ود ره تالاصا هب لناق و ميناد ي رابتعا ار دوجو و مپوشب
 اهنآ دوخ نوچ ؛ ديا ي مزلا لوا رداص رد ي قيقد بيكرت هك دروا ي م شيب ار بلطم نيا تيهاملا تالاصا
 دننسين تيهاملا تالاصا هب لناق رگيد اجنآ رد و دننسه دوجو تالاصا هب لناق لوا رداص رد مه
 بيكرت دياب تيهام تالاصا رب انب سپ . دوشي منده يياز فالخم تيهام ، تيهام زان رگيد ترابع هب و
 تالاصا هب لناق ايمپوشبل و ا رداص رد دوجو تالاصا هب لناق هچ ؛ دشاب هتشاد دوجو لوا رداص رد ي قيقد
 هب نيلناق هب لاکشا نيا . تسا همدشن بلطم نيا هب لناق ي سكه ي لاحرد . مپوشب لوا رداص رد تيهام
 ؛ تسه تيهاملا تالاصا

ي مدع رما هب تيهام ررقت

دشابن تيهام نوک و ققحت سفنه همزلا دوجو هك تسا نيا ملنسم نيا ي اهدساف ي لات زان رگيد ي كي
 ققحت و دوجو نيا ي ارب ي رگيد مسا كي هك امشد ، دراد دوجو جراخ رد تيهام نيا هك مپيوگي ي تقو
 تيهام ققحت دوخ سپ ، ديريگي ي رابتعا رما كي ار دوجو و ديرانگي من دوجو و ديرانگي تيهام نيا
 !!؟ ديروا ي ي ريبت هچ هب ار

1. 62، ص 2، ج 4، هموظنم حرش

2. ؟ تسا ي كي «تيلء» هءاق اب «دحاو لا ا لا هنع روصي لا دحاو لا» هءاق ايا : دنيمت

هءاق كي ش دوخ ي ارب لولعم و تلء هءاق و تسا هءاق كي دحاو لا ا لا هنع روصي لا دحاو لا . تسا ادج نآ ، هن : داتسا
 مرخلا اب و دننسه طايترا رد مه اب تيلء رظنه طقت زان متبلا . دننكي م تحب هئاگادج ي انبم كي رد مادک ره و تسا رگيد
 . تسا ي يادج تحب كي نآ و تسا ي اء روص ، دحاو روص
 اب مرخلا اب ي لو ، تسا ي رگيد تحب كي تيلء تحب ، دننكي م نايب ار تحب ي داو ود رد و دننسه طخم ود دن ي لو
 دننسين ي كي اقادصم و دننسين موهفم كي ي لو ، دنراد مه ي سامت رگيدمه

هې هوق ز ا هک ت سا دادعتسا تیهام ،مپیوگی م ادعب هکی روطن امه و ت سا ی نهذ ر ما ک ی تیهام .ت سا تیهام تاینآ و مز اول و تیهام دود اهنی ا .ت سا ندمآ دوجو هې مدع ز ا و ت سا ندمآ رد تیلع ف امش ه ر خلآ اب ؟ دشاب ت سا نکم ی ا ه و ح ه چ هې ج را خ رد تیهام ر ق ت ه ک ت سا نیا ر د ام تبص دینادی م ت داد ر ما ک ی ا ر تیهام امش رگا ؟ ت داد ر ما ک ی ا ی دینادی م ی دبا لیصا ر ما ک ی ا ر تیهام هې مدع ز ا ت ک ر د ا ش ن م س پ ، د ش اب ش دوخ د ناو تی م ن ه ک ش دوخ ؟ ت س ی چ ت و د د هې مدع ز ا ت ک ر د ا ش ن م ؟ ت س ی چ ت و د د

هې تیهام ر ق ت ن ی ا ر ب ا ن ب س پ دینادی م ی ر ا ب ت ع ا ا ر دوجو هک امش ؛ د ش اب دوجو ا ی د ش اب ش دوخ د ی ا ب ا ی ن ی ع ت و ق ق ح ت و دوجو هې مدع ز ا ا ر تیهام هک ت سا ه د و ب ن دوجو ا ج نیا ر د س پ ، د ر ی گ ی م ق ل ع ت ی م د ع ر ما و ق ق ح ت ج را خ رد تیهام نیا و ا ه ل ی س و هې و د ش اب ه ت ش ا د ج را خ رد ی ن ا ز ا ب ا م ه ک ی ن ی ش چ ی ه و . ت سا ه د ر و ا د ر ا د ن دوجو هک م ه د ن ک ب ا د ی پ م ا و ق

ن ا ش ی ا ه ک ی ا ه د س ا ف ی ل ا و ت ز ا ک ل ذ ر ی غ و د ن ا ه د و م ر ف ن ا ش ی ا ه ک ت سا ی ب ل ا ط م ن آ ز ا ی ک ی م ه ن ی ا م ر ا ش ا ن ا ش ی ا ه ک « ی ر م ل ا س ف ن ت ی و ن ت م و ز ل » و « ل م د د ا ق ع ن ا م د ع » د ن ن ا م ؛ د ن ر ا د ا ج ن ی م ه ر د م ه ن ا ش د و خ ... و د ن ت ش ا د ن آ ه ی ا

تیهام ر ب دوجو ل مد تحص مدع

تیهام ز ا ر ی غ ا ر دوجو امش و ت سا دوجو م د ی ز ه ک د ی ی و گ ب ر گ ا ل ا ت م ؛ ا ه ن آ ن ی د ل م د د ا ق ع ن ا م د ع د ی ن ک ل م د د ی ز ر ب ا ر دوجو ن آ امش ت سا ن ک م ر و ط چ س پ ، د ی ن ا د ی

ی م ؟ د ی ن ک ب ل م د ر گ ی د ع و ن ر ب ا ر ع و ن ک ی د ی ن ا و ت ی م ج را خ رد ا م ش ا ی ا د ن ت س ه ن ی ا ب ت م ی ی ش و د ی ت ق و م س ق و د و د ن ت س ه ت و ا ف ت م ع و ن و د ر ق ب ا ب ل ی ا ؟ « ر ق ب ل ب ل ا » : د ی ی و گ ب د ی ن ا و ت ی م ؟ « م ذ غ ر ق ب ل ا » : د ی ی و گ ب د ی ن ا و ت ت سا ت ی و ه و ه و د ا ح ا ت ا ، ل م د ه م ز ل ا ه ک ی ل ا ح ر د ، ت س ی ن ا ه ن آ ن ی د ی ت ب س ا ن م چ ی ه و د ن ت س ه ت و ا ف ت م ن ا و ی د ز ا و د ی ن ک ب ل م د د ن ر ا د ه ک ی ت ا ذ ف ل ا ت خ ا ر ط ا خ ه ا ر و د ن آ ن ی د د ی ن ا و ت ی م ن ا م ش ه ک ی ر و ط ن ا م ه س پ ن ی د ه ک ن ی ا ر ط ا خ ه ب د ی ن ک ل م د « دوجو م د ی ز » ن ی د د ی ن ا و ت ی م ن ا م ش ر و ط ن ی م ه ، د ن ک ی م ن ا د ی پ ق ق ح ت ل م د ل ا ص ا D ر a d n ت ی ه ا م ه ب ی ط ب ر دوجو و ت سا ن ا م س ا ا ت ن ی م ز ز ا ن و ب ت ی ه ا م و دوجو

ق ق ح ت ه ک ی ت ق و و د ر a d n ی ق ق ح ت و ن ی ع ت ن ی ا ر ب ا ن ب س پ ، د ی ن ف ر گ ی ر ا ب ت ع ا ر م a ر دوجو امش ه ک ی ت ق و د ی ز ر ب ل م د ا ر دوجو م د ی ن ا و ت ی م ن ا م ش و ت سا ه د ر ک ن ا د ی پ ق ق ح ت ، ت سا د ا ح ا ت ا ن ا م ه ه ک ل م د س پ ، ت ش ا د n ؟ د ن ر a د ر گ ی د م ه ب ی ط ب ر ه چ م ذ غ و ل ب a ؛ « م ذ غ ل ب ل a » : د ی ی و گ ب ه ک ن ی ا ل ت م . « دوجو م د ی ز » : د ی ی و گ ب و د ی ن ک ب ر گ ی د م ه ب ی ط ب ر چ ی ه م ه ت ی ه ا م و دوجو ن ی ا ؛ د ن r a d n م ه ب ی ط ب ر و ت سا م ذ غ ن ی ا و ت سا ل ب a ن ی ا ا د ی پ ق ق ح ت ه ک ی ت ق و و د ن ک ی م n ا د ی پ ق ق ح ت ت سا ل م د ی ا ر ب ک ل ا م و ا ش n م ه ک م ه د a ح a ت a ن ی ا ر ب a n ب س پ . D n r a d n ا دوجو م تیهام ل : د ی ی و گ ب د ی ن ا و ت ی م ن ا م ش ر گ ی د و د ن ک ی م n ا د ی پ ق ق ح ت م ه ل م د ، د ر ک n

تیرم لاس فن ت یونث

و ن ا د ز ی ن ا م ه ب ن آ ت ش گ ر ب « تیرم لاس فن ت یونث » ت سا ن ش و ر م ه تیرم لاس فن ت یونث ی ا ن ع م ت ر و ص ر ه ه ب ا ج ن آ ر د ه ر خ ل آ ا ب و . م ی ش ا ب ه ت ش ا د م ی د ق ه ه ل ا و د م ی ر و ب ج م ن آ ر د ه ک . ت سا ک ل ذ ل ا ت م a و ن م ر ه a ن ا ه ر ب ه a ر ز a ا ر ل و a ع ن ا ص و م ل ا د ی ح و ت م ی ت س ا و ت n د ه ک ر د ق ن ی م ه ن و چ ؛ د ی ا ی م م ز ل a ل و a ر د ا ص ر د ب ک ر ت D r a d n ل ا ب n د ه ب a ر د س a ف ی ل a ت n آ ، م ی ن ک ی ت ا ب n ن ی ق ی د ص

و ش ت ح ب ا ج ن آ ر د ا ل ل ه ا ش n ه ک د و ش ی م ح ر ط م ب ل ا ط م ه ن و گ ن ی a و ه ن و م ک ن ب a ت ا ه ب ش n ا م ه ل a ا د ک ی ی ن ع ی ؛ م ی ش ا ب ه ت ش ا د تیرم لاس فن ت یونث ه ک د ی ا ی م م ز L a ت ر و ص ن ی a ر د ¹ . د ی ا ی م د ن a ه د و م ر ف ه ک ی ب ل ا ط م ت س ر د ا ر ت ی ه a م a ت و د ن ی a ز a ی ک ی ر گ ی د م ه a ب و د ر ه ا ه ن ی a و . دوجو ه ه ل a ک ی و م ی ش a ب ه ت ش a د ت ی ه a م ه ه l a د n ک ب ت س ر D a ر دوجو ی ر گ ی د و د n ک ب

¹ ، (ی ل ا ع ت ب ج ا و ت ا ذ : 1 د ی د ی ر ف _ ص خ ل آ ی ع م ل ا ب ت ا ی ه ل a) ه م و ظ ن م ، س و ر د ، ت و ک ل م ی ا و ا ر ا ز ف a م ر ن ه ب د و ش ع و ج ر 160 ه س ل ج

ببیکرت هرابود سپ. دوشی م و ا تیهام، و آ د و دروخی م د د ای اهلا ره، دش ههلا ددعتا هک ی تقو و
و جایتحا و عناصت اذ رد ببیکرتن نامه هبش تشگرب هرابود بلطم نیا و دیایم دوجو هب عناصت اذ رد
اهنیا. دوشی م فذد و دتفایم ی دوجولابجاو زا دوجولابجاو و تسا ناکما هبش تشگرب هک تسارقه
دناهدرکزک ملئسم نیا ی ارب ن اشیا هک دوی امدساق ی لاوت

تیهام ای دوجو تلصا رد امکد لوقا

هیاپ کلسم ود نیا یور ار بلاطم و تسه کلسم ود اجنیا رد هک دنیا مرفی م ی جاد موحرم دعب
هرا برد دعب و دننکی م رکذ لوا ار ن آ هک تسا تیهاملا تلصا هب نیلئاق کلسم، لوا کلسم. دننکی م یزیر
دننکی م ثحب دوجولامتلصا

لیلد، دناهدر و آل لادتسا تیهام تلصا ی ارب هک ی دار فالیلد؛ «ل یلع انفلاخ ن م لیلد»: دنیا مرفی م
تسا ی یاسراند

هلدا نیا ناشتامک ی لا هب لا رد ی نعید؛ دناهدر و آل لیلد تیهام تلصا ی ارب هتشدگ ی امکد دنیوگی م
ار هلدا نیا ی لو، دناهدر کز حرط ی اهانگادج ثحب کید بلطم نیا ی ارب اهنأ دوخ هچرگ، دراد دوجو
دناهدر و ان اشبلاطم ی لا هب لا رد تیهام تلصا ی ارب

نیا هب هذ اما دنهاتشاد هجوت - تیهام و دوجو - بلطم ود نیا هب هتشدگ ی امکد مامت ی لکروط هب و
رد مهنم دوخ. تسا هدوبنذ تیفیک نیا هب و دنروایب دوجو هب اهنأ ی ارب ی اهانگادج ثحب کید هک تروص
تلصا هب لئاقن اشیا هک دیایم تسدهب ناشیا بلاطم ی لا هب لا زا اما ما هدیدن ار نیا قارش خیش تامک
دناهدوب تیهام

نیا، دشاب لصاد نایعا رد دوجوم رگا»: دنیا مرفی م هک تسا نیا دنروایم هک ی اهلدا زا ی کی
«دشاب هتشد ریغ دوجو رب هیکت ی نعید دشاب دوجوم دیاب دوجو

امشد. دراد دوجو دیز؛ «دوجوم دیز»: مپیوگی م ل ائمبابنم؛ دوجو کید و میراد تیهام کید ام
تسا دوجوم نامه دهدی م لیکشت ار نیا تقیقدهک ی زیچن آ و تسا ی رابتعا رما کید دیز هک دپیوگی م
دیهادر ک دیز هب لمد امشد هک ار ی دوجو ن آ. تسا هدش عقاو ام ایضه ی ارب لومحم «دوجوم دیز» رد هک
ای دشاب دیاب دوجو ن آ؟ هذ ای تسا دوجوم، دوجو ن آ، تسا هتفرگ تیهام هیحان زا هک ی دیقت هطساو هب و
دراد دوجو، دوجو ن آ مکنیا ای دراد دوجو، دوجو ن آ هک مپیوگی دیاب ی نعید؟ دشاب دیابنذ

ی نعید؛ دیهادر ک لمد دیز رب ار ی مدع رما کید امشد سپ دراد دوجو، دوجو ن آ هک دپیوگی امشد رگا
لقد ام سپ دراد دوجو دیز ن آ رگا. «مودعم دیز» هک دپیوگی دیاب هکلب، «دوجوم دیز» هک دپیوگی دیابنذ
دیز» هک دپیوگی م امشد نوچ؟ هذ ای تسا دوجوم رگید دوجو ن آ ایآ هک، رگید دوجو ن آ رد مینکی م ملاک
دوجولام تل تبت تاذ ی نعید دوجوم؛ «دوجوم

کید ار دوجو امشد نیاربانب سپ؛ دیر و آی م دوجو نیا ی ارب ار دوجولام تل تبت تاذ نیا ن لا هک امشد
هب دوجو هک دوی ی تاذ دیز، «دیز» رد هکن انچم ه. تسا هدش لمد و ا رب هرابود دوجو هک دیاهتفرگ ی تاذ
دپیوگی م نوچ؛ دوجولام تل تبت هک تسا ی تاذ تسا دوجوم رد هک م ه ی دوجو ن آ دوخ، دوی هدش لمد و ا
تسا دوجولام تل تبت تاذ م ه دوجو ن آ سپ، تسه ی نعید دوجوم م ه دوجو ن آ هک

ق تشم ی انعم ی سر رب

هدرک حرطم ار ثحب نیا رافسا لوا دلج رد اردصلام موحرم هک دیایم ش یپ ی ثحب کید اجنیا رد
تسا هدرک حرطم - هیلع الله محر - فیرش دبس موحرم هک ی بلطم نامه. ¹ تسا ق تشم ثحب نامه هک دنا
م ه طرشبلا قافتشا ادبم دوخ هب مکنیا ای تسا هدش لمد و ا رب قافتشا ادبم هک تسا ی تاذ ق تشم ایآ هک
برض نامه برارض ی انعم ای تسا «برضلا تل تبت تاذ» برارض ی انعم ایآ؟ دوشی م هتفگ ق تشم
؟ دشاب هتشدان ار تاذ هب لمد زا ابابا مکنیا هب تیاند اب اهنتم، تسا

¹ 41. ص 1، ج 1، تیل اعتملا تمکلا

و تساند دنیا هک دیریگی م رظن رد ار برضاً لاثم، دیریگی م رظن رد ار تاذ امشد تقو کید برضامشد تقو کید اما. ردصم دوشی م نیا، دیریگی م رظن رد تاذ هبل مدزا لاطرشب ار برض نآ مسا دوشی م نیا هک دیریگی م رظن رد تاذ کید هبل مدزا طرشبلا ار برض نیا و دیریگی م رظن رد ار؛ تساند حیحص ههیشتم تفسد نوچ، دبیوگن ههیشتم تفسد. کذلک اثما و ههیشتم تفسد، لوعفم مسا، ل عاف دیای م هیشتم تقون تهاشد نیا زا دعب و تساند اهنأ هب هیشم هک ی تفسدی نعی.

ردصم ن دوید قافتشا أدبم رد قیفت

زال عفا هب ههیشم عامسا نیا قافتشا یارب أدبم هچنأ هک دوشب هتفگ بلطم نیا تسیند دب اجنیا رد؟ تساند قافتشا أدبم یرگید زیچ اید تساند قافتشا أدبم ردصم ایآ؟ تسیچ تساند لوعفم مسا و ل عاف مسا لیبقة دد هچنأ ت... و¹ «ددرگی م زاب هجو هذی و زا و تساند ملاکل صا ردصم»: دناهدومرف هک بلطم نیا و؛ تساند حیحص

رد هک مینیبی م مینکب مانگن میهاوخب ی اهشیر رظن زا ام رگا مدرک ضرع ناتمذ هک ی بلطم نیا واربتد نآ هک ی تاذ هک ی تلاد رد، دنکی م ار تاذ هبل مدزا عابا، ناعم نآ هک تساند ی ناعم ردصم اب ار دوخ دیاب تدد نآ و دنکی م ار تاذ هبل مدزا عابا دیابند تدد نآ، دوشی م ضرع و دوشی م لمد دهدب قیبطت تاذ نآ

ضرع تاذ هب، دراد بساند تاذ نآ اب و براض نآ اب برض؛ براض مبیوگی م ام هک ی تقو لاثم و مینکل مدتاذ نآ هب تساند ردصم هک ار برض میناوتی مذام و تساند دز رسد تاذ نیا زا و تساند هشد «بُرَضُ دِیز»: مبیوگب

هتفرگ رظن رد تاذ ریل مدزا لاطرشب ار وا ام هک تساند ی تدد فرصد ی ناعم هب اجنیا رد ردصم، مسا نآ رد هک ی مسا کید ن اوذع هب ار ردصم ام. میاهدروا ار و صاخ ماکدا ردصم نآ یارب و میا و د، جراخرما ققحت کید ی نعی ن دز کید؛ ن دز ی نعی برض. میاهدردک ظاط تساند هشد قافتشا أدبم ظاحل ردصم هک برض نیمه هک ی تلاد رد. جراخرما ققحت هس ی نعی ن دز هس، جراخرما ققحت و د ی نعی ن دز. دریگب رارقل عفا هب ههیشم عامسا یارب طرشبلا مسقم دناوتی مذ تساند

مسا، ناکم مسا، نامز مسا، ههیشم تفسد، لوعفم مسا، ل عاف مسا؛ ل عفا هب ههیشم عامسا زا روظنم رد ام هک ی تلاد رد، تساند هشد ذخا لاطرشب اجنیا رد برض نوچ. تساند کذلک اثما و لیضفت ل عفا، تالآ. تساند برض زا ریغ قافتشا أدبم نآ سپ، مینیبی م ار قافتشا أدبم، عامسا نیا مامت

برض هک دنتسه ی اهملک هس نیا قافتشا أدبم. برض هذ تساند «ب»، «ر»، «ض» قافتشا أدبم نآ ی هاگ هک؛ تساند «ب»، «ر»، «ض» اجنیا رد ام قافتشا أدبم سپ. تساند قافتشا أدبم نآ ماسقا زا ی کید هب ی هاگ و، دیای مرد براض تروص هب ی هاگ، دیای مرد برض تروص هب «ب»، «ر»، «ض» ی مرد برضیا و برضیل کش هب ی هاگ، دیای مرد برض تروص ی هاگ، دیای مرد بارضیم تروص دیآ

ردصم هکلب، تسیند حیحص و تساند طلاغ تساند عامسا یارب قافتشا أدبم ردصم هک دنا هتفگ هکنیا سپ زا «ب»، «ر»، «ض» اب هک ی تدد نآ زا تساند ترابع مسقم و تساند هیقب میسقا هک تساند ماسقا زا ی کید مبیوگب میناوتی مذام ادل، دناهدردک عضو ار ی مسا تدد نآ یارب نوچ اهنتم. میروآی م ربیعت تدد نآ. تساند قافتشا أدبم نآ زا ی کاد اجنیا رد برض هک

ی ادج، مینکب عضو قافتشا أدبم نآ یارب ریگید عضو کید هب ار برض اجنیا رد میثاید ام رگا، هبل أدبم نآ زا ی کاد اجنیا رد برض هک مبیوگب میناوتی م تروصن یارد؛ تساند ردصم هک برض نآ زا طرشب رگا و، تدد دوشی م، میریگب ردصم ریغ و ردصم زا طرشبلا ار برض رگا ی نعی؛ تساند قافتشا هب تیاندع اب، براض دوشی م، میریگی م ل عاف هب تیاندع اب، ردصم دوشی م، میریگب تاذ هبل مدزا لا

¹ 183. ص 3، ج، ی فاو لا وحنا؛ 45 ص تلملأا حرش باتک، 1 ج تامدقلا عماج

آرزو ماه و بورضم دوشی م، میریگی م لو عغم

نامز رب ل عف تلاد رد ق یقحت

دوب یرورضی لیخ ن آ تبحد و ثحد میدرک ن ابید ادار طتسا اجنیا رد هک ار ای امتکن نیا ن یاربانید
تویدر رب تلاد ل عف، درادن نامز رب تلاد ل عف. دنیوگی م اهن نامز رب ل عفا تلاد بابر رد هک هچنأ ریظن
ی ضامل عف، دنکی مند تشدگ نامز رب تلاد ل عفی ضامل عف، رگید ترابع هب¹ برادر ار ثدد عوقو راطنتا ای
رد ای دشاب هتشدگ نامز رد ثدد عوقو نیا هچ، دنکی م ثدد نیا عوقو رب تلاد ل عفی ضامل عف تئیه و
هتشدگ نامز ریغ

هک تسا نیا شامز لا ثدد عوقو نوچ اهنتم، دنکی م ثدد عوقو راطنتا رب تلاد ل عراضم ل عف
رگان کلو دنکی م هتشدگ نامز رب تلاد ل عفی ضامل عف هک دنیوگی م رظنه طقد نیا زا دشاب هتشدگ نامز رد
و تسا اجه رب ایسب ی ضامل عف زا ریبع، دومنی م ریذپان هشدخ نوک ملاء رد و دوب ملسم ام ل عف عوقو
تسا تقیق و تسا زاجم ریغ

ریبع ی ضامل عف اب تسا تمایق هب طوبرم هک یرابخا ن آ زا میرک ن آرق رد هک دینیبی م امشد اذل
ی ف یخ ف اذاف²، (2) ن و حیم م هف ن اذلا ل آ ی ل ا ی هف ل ا ل عا م هف ن عا ی ف ا ن ل ع ج ا ن ا (3) م ع ق ا و ل ا ی ت ع ق و ا ذ ا (4)؛ دروآی م
کذل ل ا ن م ا و⁴، ا ق ص د ا ق ص د ک ل م ل ا و ک ب ر ء ا ج و ر³، (3) ن و ل ع ا س ت ی ل ا و د ن م و ی م ه ن ی ی ب ا س ن ا ل ا ف ر و ص ل ا

هملک رد زاجم ن اوذع هب هذو ل عف عوقو رب دیکات ن اوذع هب هذ اجنیا رد ار ل عفا نیا مامت دنوادخ
عوقولا ن قیتم و عوقولا ق قحت م رابخا، رابخا نیا نوچ هک تسا نیا رطاخ هب اهنیا مامت هکلب، تسا مدر و آ
و. تسا مدر و آ تسای ضامل عفیض هک ش دوخ م غیض نام هب ار ل عفا نیا اجنیا رد دنوادخ اذل؛ تسا
ماجنا هلمسم نیا هک دیشاب هتشاد نیقی امشد و تسای قیق هلمسم، هلمسم نیا هک دناسری م نیا رب ملاء
!تسا یندش

هب ار بلطم و رمان آ، دزد دهاوخ رس امشد ز ا اعطق یرما کید دینیبی م امشد هک یدراوم رد ای
ق قحت ار بلطم نیا دوخ دزد و سفزد رد اما، دیراد تیاند ن آ دیکات هب هچرگ، دیروآی م ی ضامل عفیض
ی م ل ا و س ص خ ش، دیراد تیاند ن آ هب ی لیخ هک ای هلمسم کید دروم رد هک دینک ضرف. دیرادنیبی م هتفای
نیا نادب نیقی و تیعی «!مادرک ار راک نیا نم»: دنیوگی م امشد «!دینکی م ار راک نیا امشد اقا» هک دنک
تسا مدرک ادیب ق قحت راک نیا و، تسین ی بلطم و فرحلاصا ن آ ق قحت رد و تسا مدرک ادیب ق قحت ن م ز ا
ی م ار نیا دیکات ی ار ب ا ز ا ج م و تسا مدرک ادیب ق قحت و ز ا راک نیا هک دنادی م ص خ ش ن آ هکنیا هذ
ق قحت ش دوخ ز ا ار بلطم نیا نوچ دوخ ن هذ ملاء و دوخ ملاء رد هکلب، تسا مدرک ادیب ق قحت هک دیوگ
نانتمدخم هار نیا ملساوخ م یضق ن آ ل ابند هب. دیوگی م ی ضامل عفیض هب ار بلطم نیا اذل؛ دینیبی م هتفای
منکب ضرع

«ق تشم» رد فیرشد دیس ریم ملاک

ن آ هک تسا نیا دنا مدرک حرطم اجنیا رد - هیلع الله تمحر - فیرشد دیس موحرم هک ی بلطم ن آ
تسا نیا شامز لا ایاً؛ تسا ق تشم فصو، فصو و تسا هشد ظاحل اهنأ رد ق ا ق تشا اذیم هک ی فاصوا
عی شد و رگید ترابع هب و؟ مینکب ضرف ق ا ق تشا اذیم ن آ ز ا ی ادج ی تیهام کید فاصوا ن آ ی ار ب ام هک
!دنکی م تیافک اهنت عی شد کید ای مپروایید فصو فیرعت رد ار

مدرسو و ز ا برض هک تسای تیهام ی انعم هب براض ایاً، «براض»: مپیوگی م ی تقول ا ثمب اب ن م
ایاً.؟ تسا هشد ع ق ا و ل م ع ن ی ا و ا ز ا هک ی ت ا ذ ه ک ن ی ا ه ن، «دندز و برض ی نیعی «براض» هکنیا ای تسا
، هذ هکنیا ای؟ تسا دوجولا ه ل ت ب ه هک ی ت ا ذ و، تسا هشد راب و ا رب دوجو هک ی ت ا ذ ی نیعی «دوجوم»

¹ 41 ص، ل و ص ل ا ی تیافک

² 8 میا (36) س ی م ر و س

³ 101 میا (23) ن و ن م و م ر و س

⁴ 22 میا (89) ر ج ف م ر و س

هک ی تاذ هکنیا هن تسا دوجو ، تاذ نامه دوخ ؟ تسا دوجو تاذ ن آ دوخ هک ی تاذ ن آ ی نعید «دوجوم»
 تسا برضد تاذ ن آ دوخ هک ی تاذ ی نعید «براضه» . تسا هدرسد وا زا دوجو
 نکمه هچرگ هک تسا نیا هلابند ن آ و دراد مه ی اهلابند کید دنیا مرفی م ناشیا هک ی بلطم نیا هتتبا
 ای تسیند برضلا هک تبث تاذ براض ی نعید ، دشاب مه تسرد و مینیب انعم نیا هب ار براض ام تسا
 ، تسا برضد دوخ براض ، تسا برضد دوخ بورضه هکلب ، تسیند برضلا هیلع ع قو تاذ بورضه
 ماوقه برضد ن آ بورضه رد و دراد ل عاف هب ماوقه ، ققحت و عاگتا و ماوقه رظنه طقد زا برضد نیا اهتنم
 دراد ل وعفم هب .

میناوتب دیبا ام ، تاذ هب ل مد زا طرشبلا برضد دوخ ی نعید براض هک دشاب حیحصد بالطم نیا رگا
 بارضه براض ی اج هب ، میرواید برضه براض ی اج هب میناوتب دیبا ، میرواید بورضه براض ی اج هب
 تیاند اب ، مینکی م ظاحل ار ن آ قاقشنا رد ام هک ی طرشبلا ن آ نوچ ؛ تسیند حیحصد راک نیا ی لو ، میرواید
 میروآی م ار نیا ، طرشه هب و دیق هب .

، برضد ققحت ی نعید «برضه» ، برضد ققحت ی نعید «بورضه» ، برضد ققحت ی نعید «براضه»
 ی م ظاحل ی ادبم کید هب عاگتا فرظ رد اه برضد ققحت نیا مامت ی لو ، برضد ققحت ی نعید «بارضه»
 بورضه رد ، تسا هتفرگ تئشن ی تاذ زا برضد ن آ هک تسا برضد ققحت شیانعم براضه رد ؛ دنوشد
 برضد ن آ هک تسا برضد ققحت بارضه رد روطنیمه و ، تسا همدش تاذ رب عقاو هک تسا برضد ققحت
 ن آ رد قئشم نیا هک تائیه ن آ ، برضد ققحت فرصد هب میناوتب ام هکنیا هن ، تسا هتفرگ ماجنا ی نلا زا
 . مینکب تقد دیبا هتکن نیا هب و میریب هداقتسا رگیدمه ی اج رد ار تسا همدش ظاحل تائیه .

تیهام تالسا هب نیناق لیلد

نیا دناهدروآ تیهاملا تالسا هب نیناق ی لکروطه ب و قارش خیش موحرم هک ی لیلد باسد نیا یور
 هک ار ی دوجو و دینکی م ل مد دیز رب هک ار ی دوجو امش . تسا دوجوم دیز هک دیبوگی م امش هک تسا
 ؟ مودعم ای تسا دوجوم ایآ دوجو ن آ دوخ ، دینادی م دیز تیهام نیا رب ضراع
 و دنکی م ادیب ی تاذ کید دوجو ن آ سپ ، تسا دوجولا هک تبث تاذ ی نعید تسا دوجوم دیبوگب رگا
 تاذ هک دیبوگی م نوچ ، دوجو ی رگید و تاذ ی کید : دوشی م میسقت هکت و د هب ؛ دنکی م ادیب ی دوجو کید
 دوجولا هک تبث .

ی دوجو ن آ لاد ، مینکی م ل مد تاذ ن آ رب ار دوجو ن آ و میوری م دوجولا هک تبث تاذ ن آ غارس
 دوجو نیا نیاربان سپ . ل سلستی و آر ج مله و هرابود ؟ لا ما تسا دوجوم تسا همدش ل مد تاذ ن آ رب هک
 دیبا مزل ل سلسه هکنیا ات دشاب هتشد ققحت و نینعت دیبا .

رد ل سلسه نوچ ؛ دراند ل لاکشا مه دیبا مزل ل سلسه ، میتسناد ی رابتعا ار دوجو نیا ام رگا اما و
 ل سلسه لاد ، تسا ی رابتعا رما هک دوجو و تسا تیهام ی ار ب تقیقد سپ . دراند ل لاکشا ی رابتعا رما
 . دراند ی لاکشا چیه ، میبوگب رد لاداپ مه ل سلسه زا ی نعید ، دنکب ادیب رود ل لاصا ای دنکب ادیب
 تیقوف هب تیتحت ماوقه و ؛ تسا تیتحت هب تیقوف ماوقه ، تسه مه هفاضا دروم رد هئسم نیمه و
 ی تیقوف دشابن ی تیتحت ات سپ ، تسا رگیدمه هب عی شد و ماوقه ن اوذع نیا . تسا ی رابتعا رما نوچ ؛ تسا
 دهدی م انعم ی تیتحت دشابن ی تیقوف ات و دهدی م انعم

هک دیبوگب ضرف هب لاد - تسیند رود اجنیا رد هتتبا - دیای م شیب مه رود هک دیبوگب ل لاصا امش
 چراخ نیا عا رود و تسا ی فاضا و ی رابتعا رما نوچ ؛ دراند ل لاکشا دیبا م شیب ، دیای م شیب مه رود
 هئسم ، دوشب ادیب رابتعا ملاء رد رود لاد ی لو ، تسا لاحم تقیقد عاعو و ملاء رد رود ، تسا لاحم
 ماوقه مه هب ات ، دهاوخی م ی سیئر کید ی سوئر م ره و دهاوخی م ی سوئر کید ی سیئر ره لاثم . تسیند ی
 رگیدمه زا ی اج رما و د راکر سد دوخ و همدب دوخ . دراند ی لاکشا نیا و تسا ی رابتعا مه نیا دشاب هتشد
 هب ن ماوقه رگا ی لو . تسا همدب هب امش دوجو ماوقه هن و تسا امش هب همدب دوجو ماوقه هن ، میتسه
 روما رد ؟! دراد ی لاکشا هچ ، دشابن م ن اوذع هب امش ن اوذع ماوقه و ؟! دراد ی لاکشا هچ دشاب امش ن اوذع

در ادن لاکشا لئاسم نیا یرابتعا

مکنیا اتسا یرابتعا رما ،دوجو هک مپیوگی ،مینکب ادیبی یاهر روذم نیا زا مکنیای ارب اذل
مجاوم لاکشا ای ،دشد ادیدل سلسلت دعب و تسا دوجولا هک تبتذت اذ و تسا دوجوم ،دوجو نآ هک میتفگرگا
دندرک لدار هئئسم قیرط نیا هیناشیا و ؛مپوشند

قوف لادتسا باوج

هک تسا نیا داد دوشی م - هیلع الله مخر - فیرشد دبسد موخرم ش یامرف رب انب هک یباوج اجنیا رد
یم هک ناشیا - تسا نشور باوج میشاب متشادن ای میشاب متشاد ار فیرشد دبسد ش یامرف نیا هچ متبلا -
دوجو و تسا دوجو نآ زا یادج یرما کی تاذ نیا مکنیاهن ،دوجولا هک تبتذت اذ ؛دوجوم دیز :دنیوگ
تسا دوجو تاذ نآ دوخ هک تسای تاذ ،ریخهن .دوشی م لمد تاذ نآ رب

اهنتم ،تسا ققحتم هک یرضی نعید برارض ،تسا برض ققحت ،براض هک میتفگی م روطچام
دوجولا هک تبتذت اذ ار برارضام مکنیاهن .تسا متفرگ تئشن نآ زا هک تسای تاذ و صخش نآ هب ش ماوقه
ن هذ ملعارد برارضی انعم یلو ،تسا متفرگ تئشن برارض نآ زا برض نیا چراخرد ،ریخهن .میریگب
،برضلا هنم عقوت اذ مکنیاهن تسای برض ققحت برارضی انعم .برض ققحتی نعید رابخا ملعارد و
دراد برض نیا ل عاف هب ماوقه هک تسای برض نیا اهنتم ،برضی نعید برارض .برضلا هنم ردص

و درادن یراک مه چراخ رظن زا رگید ،میدرک نشور ار هئئسم انعم رظن زا ام هک ی تقوی نعید
،مینادی می قیقد رما کی ار دوجوم ام و دوجوم دیز هک دبویوگی م امشد .دوشی م نشور و تحار هئئسم
یم مکنیا ایآ ؛دوجوم دیز :مپیوگی م و مینادی می قیقد ار ش تیدوجوم یلو مینادی م تیهام ار دیز ی نعید
تاذ نآ دوخ هک تاذ هکلب ،تسیدر وطنیا ،ریخهن ؛تسا دوجولا هک تبتذت اذ ی انعم هب دوجوم دیز :دبیوگ
دوری م نیدزا اجنیا رد لاکشا رگید و تسای دوجو مسفند ش دوخ هک تاذ ،تسا دوجو

هکلب ،دینک رارف صمخه نیا زا ات دینادب یرابتعا رما ار دوجو دیابن امشل لاکشا عفدی ارب سپ
دنفسوگ تاذ کی ؛میراد ی توافتم ی اهت اذ ام .دوجو دوشی م تاذ نآ دوخ ،دینادب ی قیقد مه ار دوجو رگا
هشیشد تاذ کی ،تسا ن هتاذ کی ،تسا ن دچ تاذ کی ،تسا رقت تاذ کی ،تسا لپا تاذ کی ،تسا
لمد دیز رب ار دوجو هک ام سپ .تسا دوجو مسفند دحی فوش دوخ تاذ نآ .تسا دوجو مه تاذ کی ،تسا
!هریغ دوجوب لا مسفند تسای دوجوم دوجو نآ سپ ،میدرک

هک قاقنتشا ادبم ،میریگی م قاقنتشا ادبم اجنیا رد .تسا چراخ نیع دوجو هکلب ،تسیند دد دوجو
و برض لثم دد ؛تسا دد ریغ ی تقوی کی و تسای دد قاقنتشا ادبم ،دشاب دد دیابن
دوجو لثم دد ریغ

قاقنتشا ادبم اجنیا رد هک ی دوجو نامه اهنتم ؛دشاب دد ارچ ،تسا چراخ تینیع نامه دوجو
تسا رتنسم «وَه» کی دوجوم دوخ رد ای میاهدروآ «وَه» ای لاد ،میاهدرك دیز ربلمد ار تسای دد
ار ش دیقم نآ اهنتم ،تسا دیقم دوجو نامه مسفند ی ف دیز نیا ی نعید دوجوم ،تسا دیقم دوجو دیز سپ
میاهدروايند

تسای کی ود ره ؛دوجوم دیز :مپیوگی م دیقم دوجو دیز ی اج هب ؛دراد لاکشا هئئسم نیا ی اجک
تسیند دراو نایاقا لیلد هک مپیوگب میناوتی م رظن مطقن نیا زا مه نیا .دنکی مذ قرف و

دوجولا ملصا ی فرغ رد ی جاد موخرم نتم قیبطت

دوجو و تبهم هک ی بیکرت جوز ن کمم کنان ملعا
و المهيّة التي يقال لها الكلّي الطبيعي ما يقال في جواب «ما هو؟». و لم يقل أحد من الحكماء
بأصالتها معاً، إذ لو كانا أصليين لزم أن يكون كل شيء شيئاً متباينين، و لزم التركيب الحقيقي
في الصادر الأول، و لزم أن لا يكون الوجود نفس تحقق المهيّة و كونها، و غير ذلك من التوالی
الفاصلة؛¹

1. 64، ص 2، ج ،موظنملا حرش

می عیبطی لکن آن به یک تیهام نآ و . دراد ی دوجو و ی تیهام و تسای بیکرت جوزی نکم ره»
 فردنیا عامکد زا کی چیه و . دوشی م هتفگ هقیقد ام «وهام» باوچ رد هک تسای نآ ، مپیوگ
 نیابتم عی شود ی زیچ ره هک تسای نیا فردنیا نمزلا اریز دنتسه ل یصا و د ره هک تسای مدزدار
 نمزلا و . تسای مدسافی لاوت زا ی کی م نه نیا ، تسای لوا رداصرد ی قیقد بیکرت نآ نمزلا و دشاب
 هتشدن ی زیچ به رقت تیهام و دشابن آن نوک و تیهام ققحت سفند ، دوجو هک تسای نیا نآ رگید
 «. دراد هیشا در م نه ناشیا هک دسافلا ی لاوتلا نم کاذ ریغو . دشاب

تیهام و دوجو تلصا رد قارشا و عاشم عامکد لوقه

کاد موهفم و تیرابتعا تیهام و ، دوجولا وه ققحتلا ی فلصلا نآ امهدحا ؛ نیلوقه ی لء او فلتخا ل
 اندنع دوجولا نآ) : مظنلا ی فامک راتخملا وه و ، ان یناشملا نم یققحلا لوقه وه و ؛ به دحتم هنع
 ؛ (ل یصا

و تسای دوجو ققحت رد لصا هک تسای نیا لوالوقه ، تسای هدش فلاتخا لوقه و د رد نیا قان یب
 نیا و . تسای دوجو اب دحتم و دنکی م تیاکد دوجو زا هک تسای موهفم و تسای رابتعا تیهام
 اندنع دوجولا نآ هک میتفگ مظن رد ام هک روطنامه تسای راتخم لوقه و نیناشم زا نیققح لوقه
 ؛ (ل یصا

تیهام تلصا به نیناق لیلد

نیدل باباهش قارشلاا خیش بهزم وه و ؛ رابتعا دوجولا و تیهام وه لصلان آن امهینا و
 (ل یلع انفلان م لیلد) : انلوقه هیلاراشملا وه و - مرس سدق - یدرورهسلا ، مثل : «ان الوجود لو کان
 حاصلًا فی الاعیان، لکان موجودًا، فله ایضًا وجودٌ، و لوجوده وجودٌ، الی غیر النهایة». و هو
 مزیفٌ یان الوجود موجودٌ بنفس ذاته - لا بوجودٍ آخر - فلا یذهب الأمر الی غیر النهایة. و قس علیه
 سایر أدلته المذكورة بأجوبتها فی المطولات، و لا تطیل هذا المختصر بذكرها.
 ؛ تسی وه و ، روصنملا بهزملا هلد ا ضعب ی لا انرشا م
 ؛ (فر شل کعبتم هلد) : انلوقه لولأ

بهزم نیا و تسای رابتعا رما کی دوجو و تسای تیهام ققحت رد لصا هک تسای نیا مود کلسم»
 هک ملاک نیا اب نآ به میدرک هراشا ام و 2. تسای - مرس سدق - یدرورهس نیدل باباهش قارشا خیش
 ، دود دوجوم سپت شاد ققحت چراخ نایعا رد دوجو رگا ؟ تسیچ لیلد نآ ، «ل یلع انفلان م لیلد»
 چراخ رد هک ی نیش نامه مکنیا زا دنتسه لفاغ ناشیا) . دشاب مودعم هک دوشی مند دوجو نآنوچ
 ش دوختسای چراخ رد هک ی نیش نامه سپت تسای دوجوم ، دوجو نآن مکنیا هنع ، تسای دوجو نامه تسای
 ی لا روطنیمه و دوجو هوجولا و دشاب هتشد رگید دوجو کی دیامه و اسپ (تسای دوجوم
 دوجو مکنیا به دوشی م در لاکشا نیا . دیای م ش یپل سلسلو دنکی م ادیب همداد هلسم نیا هیاهنلاریغ
 هلا تبث تاذ رگید ، دشاب دوجو تاذ نآن دوحی تقو و [رگید دوجو به هنع تسای دوجوم هتاذ سفند
 دیوگی م امش مکنیا] . درک دهاوخن ادیب همداد تیهانی داترما رگید و درادن انعم اجنیا رد دوجولا
 لمد دوجو نیا رب و دیاهدمآ ار ی رگید دوجو ی نعید ، دراد دوجو ی نعید تسای دوجوم دوجو نیا هک
 هلا تبث تاذ نآن غارسه مرابود و تسای دوجولا هلا تبث تاذ و تسای دوجوم دوجو نیا ی نعید . دیاهدرک
 مپیوگی م ؟ هنع ای تسای دوجوم ، تسای دوجولا هلا تبث تاذ هک ی دوجو نآن دیاهتفگ و دیاهتفر دوجولا
 هک مپیوگی م باوچ رد . اژج مله و دوجولا هلا تبث تاذ ؟ تسیچ دوجوم یانعم . تسای دوجوم هک
 اجنیا رد دوجولا هلا تبث تاذ رگید ، دشاب دوجو تاذ نآن دوحی تقو . تسای دوجو هسفنبد تاذ نآن دوح
 نیا ام و دیبایی 3 تلاوظم رد ار تسای هدش رکن هک ش یاهباوچ اب ناشیا هلد ا ریاس و . (درادن انعم
 «. دومن میهاوخن ی دللاوط اهنا رکن به ار رصنخم

محمل آ و دمحم ی لعل صدمهلا

1. 290 _ 279 ص، راینمهیل یصحتلا ؛ مچنیل صف ، لوا هلقم ، 31 ص ، (تابهلا لا) عافشلا
 2. نبرک یرناه همدقم و ج یحصت به ، 402 و 391 و 156 ص ، 1 ج ، قارشا خیش تافنصم هعومجم
 3. 62 - 54 ص ، 1 ج : هعبر لآ رافسلأ